

בית יוצר
לבניין הרוח
חיל החינוך והנוער

הבחירות לכנסת ה-26

שאלות ותשובות למפקדים
בתקופת הבחירות בצה"ל

חודשיים טרם מועד הבחירות הכלליות לכנסת מתחילה בצה"ל "תקופת הבחירות", במהלכה נדרשת מן המפקדים **הקפדה יתירה על הממלכתיות הצבאית, דוגמה אישית ושיקול דעת מוגבר** בכל הנוגע לשיח ביחידה ולפעילות החינוך, בהתאם לפקודות.

המפקד, תפקידך אינו להשפיע על עמדתו האישית של החייל שתחת פיקודך, אלא להבטיח שהמחלוקת האזרחית לא תפגע בלכידות המסגרת הצבאית. **יש לאפשר את מימוש זכות ההצבעה, למנוע תעמולה והשפעה פוליטית, לשמור על שיח מכבד ולהעמיד את המשימה, הלכידות והממלכתיות ראשונים לנגד עיניך.**

לפניך שאלות ותשובות שיכולו לסייע לך בתקופת הבחירות לכנסת בצה"ל:

מהי האחריות המרכזית שלי כמפקד בתקופת הבחירות?

עליך לפעול בשני מישורים במקביל: **לאפשר לכל חייל וחיילת לממש את זכותם האזרחית להצביע, ולשמור על אופייה הממלכתי והבלתי־מפלגתי של המסגרת הצבאית.** עליך להכיר את הפקודות והמדיניות, לנהוג בדוגמה אישית, לוודא שהשיח והפעילות ביחידה אינם הופכים לזירה פוליטית או מפלגתית ולשמור על לכידות המסגרת.

האם מותר לחיילים להביע דעות פוליטיות במסגרת היחידה?

לכל חייל וחיילת, בהיותם אזרחי המדינה, יש דעות ועמדות אישיות, אך **אין להפוך את המסגרת הצבאית למרחב של שכנוע, ויכוח מפלגתי או תעמולת בחירות.** יש להימנע מהבעת עמדה פוליטית במסגרת התפקיד או במסגרת פעילות יחידתית, במיוחד כאשר הדבר עלול להתפרש כהפעלת סמכות או כניסיון השפעה על אחרים.

האם מפקד רשאי לשתף את פקודיו בעמדתו הפוליטית?

לא. בשל מעמדו וסמכותו, דברי המפקד עלולים להתפרש כהכוונה, כלחץ או כעמדה המצופה מן החיילים. **בתקופת הבחירות נדרשת הקפדה יתרה על הפרדה בין העמדה האישית לבין התפקיד הפיקודי.** המפקד נדרש להיות גורם מאחד ולשמור על אמון כלל המשרתים בו ובצה"ל.

מה נחשב לתעמולת בחירות אסורה בבסיסי צה"ל?

כל פעילות שנועדה לקדם או לפגוע במפלגה, ברשימה, במועמד או בעמדה מפלגתית עשויה להיחשב לתעמולת בחירות. בכלל זה: הפצת חומרי תעמולה, כולל ברשתות חברתיות; תליית שלטים במרחב הצבאי, כולל משרדים וחדרי מגורים; שימוש בסמלים מפלגתיים; קריאה להצביע באופן מסוים או עבור מועמד מסוים; ארגון מפגש בעל אופי מפלגתי או הפעלת לחץ על חיילים לתמוך בעמדה מסוימת.

כיצד על מפקד לנהוג כאשר מתפתח ויכוח פוליטי בין חיילים?

על המפקד לעצור שיח שהופך לפוגעני, מתלהם, מפלג או כזה הפוגע בתפקוד המסגרת. **אין צורך למנוע כל שיחה בין חיילים, אך יש להציב גבול ברור כאשר הדין פוגע במשימה הצבאית, בכבוד החיילים, בלכידות המסגרת, במשמעת או ביחסי הרעות.** יש להזכיר כי המסגרת מורכבת ממשרתיים בעלי דעות שונות, וכי המשימה המשותפת עומדת מעל המחלוקת.

האם מותר לקיים פעילות חינוכית בנושאים ציבוריים בתקופת הבחירות?

ניתן לקיים פעילות חינוכית רק בהתאם למדיניות ולהוראות המחייבות בתקופת הבחירות. **יש להקפיד שהפעילות תהיה רלוונטית למשימה הצבאית, תתקיים באופן ממלכתי ולא תעסוק בקידום עמדה פוליטית או מפלגתית.** במקרים המחייבים אישור או החרגה, אין לפעול על בסיס פרשנות מקומית, אלא להעביר בקשה מסודרת לגורם המוסמך.

מהו תפקיד המפקד בהבטחת זכות ההצבעה של החיילים?

המפקד אחראי לוודא כי ההיערכות המבצעית והיחידתית מאפשרת לכלל החיילים לממש את זכותם להצביע בהתאם להסדרים ולפקודות. עליו להכיר את אופן ההצבעה הרלוונטי לחייליו, לזהות מראש קשיים ולפעול לפתרונם, להעביר לחיילים מידע ברור בנושא ולתדרך אותם טרם מועד הבחירות על הליך ההצבעה ביחידה. **יש לאפשר לכל חייל לממש את זכותו האזרחית, ואין להשפיע על השאלה אם החייל יצביע או לא יצביע.**

כיצד יש לנהוג ברשתות החברתיות בתקופת הבחירות?

הרשתות החברתיות הן מרחב שיח ציבורי לכל דבר, וגם בהן נדרש לשמור על הפרדה בין הזהות האישית לבין המעמד הצבאי. אין להשתמש בדרגה, בתפקיד, במדים, במידע צבאי או בסמכות הפיקודית לצורך קידום עמדה פוליטית. מפקדים נדרשים לזהירות מיוחדת, משום שגם פרסום בחשבון פרטי עלול להיתפס כעמדת המערכת או כהכוונה לפקודיהם.

מה עושים כאשר עולה ביחידה נושא לאומי או ביטחוני המצוי במחלוקת ציבורית?

יש להתמקד בהיבטים הצבאיים, המקצועיים, הערכיים והממלכתיים הנדרשים למשימה. בתקופה שבה מדינת ישראל מצויה במלחמה, סוגיות רבות הקשורות לפעילות צה"ל עשויות להימצא בלב השיח הציבורי והפוליטי. על המפקד להימנע מהבעת עמדה מפלגתית, להציג רק מידע מוסמך ולשמור שהדיון לא יהפוך לזירת מחלוקת פוליטית.

מתי על מפקד לעצור פעילות או לפנות להתייעצות?

כאשר קיים ספק אם פעילות, הרצאה, טקס, פרסום או התבטאות חורגים מהמדיניות, יש לעצור ולברר לפני הביצוע, ולהקפיד הקפדה יתירה אם מעורבים בפעילות גורמים אזרחיים. אין לקבל החלטה מקומית בנושאים המחייבים אישור. יש לפנות לגורמי החינוך ביחידה או בפיקוד ולפעול בהתאם לפקודות. בתקופת הבחירות עדיף להקדים התייעצות מאשר להתמודד בדיעבד עם פגיעה בממלכתיות, בלכידות או באמון הציבור.